

EKONOMİ POLİTİK

Erinç Yeldan, 1 Şubat 2012

Uluslararası Kalkınma İktisatçıları Birliği 10 Yaşında

Geçtiğimiz hafta boyunca **Uluslararası Kalkınma İktisatçıları Birliği** (IDEAs) onuncu yıl kuruluş toplantılarına katılmak üzere Delhi'deydim. IDEAs, "kalkınmacı" iktisat düşüncesini geliştirmek ve günümüzün hakim neoliberal ana akım iktisat paradigmasına karşı alternatifler geliştirmek üzere 2001 yılında Delhi'de kuruldu. IDEAs'ın yayınları www.networkides.org sitesinde sergilenmekte.

IDEAs toplantılarının ana temasını küresel kapitalizmin giderek derinleşen *sistemik krizi* oluşturmaktaydı. Konuşmacılar, krizin *sistemik* niteliğini, küresel ekonomide sadece üretim, ticaret ve finans faaliyetlerinin çöküşü değil, aynı zamanda sistemin hegemonik gücü olan ABD'nin artık bu konumunu yitirmekte olduğu tespitiyle açıklamaktaydılar. Buna göre, nasıl 19. yüzyıl sonunda İngiltere önderliğindeki kolonyalist serbest ticaret kapitalizmi gerileyip, yerini ABD hegemonyasındaki Bretton Woods sistemine bıraktıysa, günümüzde de benzer bir süreçle artık Çin, Hindistan ve gene anlamda *Doğu Asya*'nın başını çektiği bir *üçüncü dünya kapitalizmi* ile karşı karşıya olduğumuz vurgulanıyordu.

Söz konusu dönüşümün maddi temelini oluşturması beklenen teknolojik ivmelenme ve buna eşlik edecek olan ticari ve finansal üstyapının kurgulanması ise daha yıllar alabilecek bir gelişme olarak değerlendirildi. 2010'lu yılların git gelleri ve sistemin topyekün alt üst oluşunun sancılarını ise bölgesel savaşlar ve "bahar"lar ile yaşamakta olduğumuz dile getirildi.

Bu bir hafta boyunca bir yandan da Hindistan'ın bir çevre ekonomisi olarak geçirmekte olduğu baş döndürücü çelişkileri yakından izleme fırsatı bulduk. Bir yanda Delhi, Chennai, Mumbai gibi metropollerde yaşanan hızlı dönüşüm, bir yanda ise dışlanmış kitleler ve giderek artan gıda yoksulluk ve enformelleşme, filizlenmekte olan *üçüncü dünya kapitalizminin* nitelikleri hakkında bizleri son derece kötümser kaygılarla başbaşa bırakmaktaydı.

***

Geçtiğimiz hafta boyunca bir yandan da İsviçre'nin kayak merkezi *Davos*'ta Dünya Ekonomik Forumu'nun 42. toplantısı yapılmaktaydı. Ekonomik Forum toplantılarına, IMF'nin 2012'de küresel ekonominin büyüme hızı tahminlerinin (bir kez daha) aşağı doğru revize edilmesi ve üç ay önceki yüzde 4'lük büyüme tahmininin, yüzde 3.3'e çekilmesi damgasını vurmaktaydı. IMF İcra Direktörü **Christine Lagarde**, Avrupa ülkelerinin içine sürüklendiği borç krizinin sadece bölge ekonomileriyle sınırlı

kalmasının beklenmemesi gerektiğini ve acil tedbir alınmaz ise bütün küresel ekonomiyi kapsayacak bir daralmanın kaçınılmaz olacağını vurgulamaktaydı.

Aynı günlerde *Financial Times* baş ekonomisti **Martin Wolf** ise köşesinde şu satırları dile getirmekteydi: “*iktisat tarihinde en eski ve en büyük tartışmalardan birisi modern kapitalist bir ekonominin kendi içerisinde içsel olarak istikrarlı olup olmadığıdır. Bu soruya verilecek yanıt nedir? (...) Her şeyden önce kabul edilmesi gereken bir gerçek varsa, o da krizlerin kapitalist bir ekonominin doğası gereği olduğudur.*

***

IDEAs toplantılarında görüşlerini açıklayan Profesör **Prabhat Patnaik**, artık küresel ekonomide “*kuzeyin zengin merkez*” ülkeleri ile “*güneyin yoksul çevre*” ekonomileri arasındaki bölgesel çelişkilerin yerini artık açık bir şekilde emek ve sermaye çelişkisine bırakmakta olduğunu; ve bu anlamda insanlık tarihinde artık doğrudan doğruya yalın olarak sermaye ve ücretli emek ilişkisine dayalı kapitalist meta üretimi örgütlenmesinin tamamlandığını vurguluyordu.

Geçtiğimiz haftadan bir başka haber ise 23 Ocak'ta Çin takvimine göre yıl başının kutlanmasıydı. Çin'liler 2012'yi *kara ejderha yılı* olarak kutluyorlar ve çok nadir rastlanılan bir yıl olduğunu özellikle belirtmekte. Bu yılın özelliklerine göre, yıl boyunca “*ani ve beklenmedik, çok önemli değişiklikler*” yaşanabilirmiş...